

Natuur in de Buurt -waaier

Start een groene golf in uw gemeente!

Inleiding

IVN Gelderland helpt gemeenten, woningcorporaties en projectontwikkelaars om samen met inwoners de leefomgeving natuurinclusief te maken. Van tuin tot berm, van buurt tot dorp of stad. IVN biedt u als gemeente praktische, concrete producten om invulling te geven aan beleidsdoelstellingen op het gebied van hittestress, waterberging, biodiversiteit, participatie, natuureducatie, gezondheid en sociale cohesie.

In de IVN Buurtwaaier vindt u groene activiteiten die zich in de praktijk hebben bewezen en in elke gemeente uitgevoerd kunnen worden. Kies er één of meer passend bij de lokale behoefte. Met goed uitgewerkte stappenplannen, kant- en klare producten, aansprekende werkvormen en vormgeving en begeleiding van een IVN-projectleider, bespaart u tijd en geld. Door samen te werken met bewoners, lokale groene vrijwilligers en andere (buurt)partijen ontstaat lokaal maatwerk.

Subsidiemogelijkheden

De mogelijkheden en wensen voor het vergroenen van buurten verschilt per gemeente. Graag gaan wij met u in gesprek over de kansen voor meer natuur in de buurt in uw gemeente.

In deze buurtwaaier wordt elke activiteit kort beschreven, inclusief kostenindicatie. Voor de financiering kunt u mogelijk gebruik maken van provinciale subsidieregelingen. Bijvoorbeeld:

- **Biodiversiteit & Landschap:** Fysieke maatregelen die de biodiversiteit verhogen waarbij inwoners mee doen of die zorgen voor meer maatschappelijke betrokkenheid. Aan te vragen door gemeenten. Maximaal 50% cofinanciering voor activiteiten buiten Gelderse nationale landschappen met een minimum van € 25.000 en een maximum van € 200.000 per aanvrager.
- **Inwonersinitiatieven voor biodiversiteit:** Voor het uitvoeren van fysieke maatregelen door inwoners en/of het activeren van inwoners om aan de slag te gaan met het vergroten van de biodiversiteit in hun leefomgeving. Aan te vragen door een rechtspersoon zoals IVN. Maximaal 50% cofinanciering met een minimum van € 5.000 en een maximum van € 50.000.

Samenwerken aan natuur in de buurt

Graag gaan wij met u in gesprek over de kansen in uw gemeente en mogelijke subsidies. Neem contact op met projectleider Natuur in de Buurt;

Dani Korai
D.Korai@ivn.nl
06-46370754

IVN Gelderland
Oude Kraan 72
6811 LL Arnhem

Inhoud

Webinar Levende tuin	4
Workshop 'Een levende tuin maak je zelf'	6
Tuiny Forest voor gemeenten	8
Cursus 'Laat jouw buurt zoemen'	10
Tiny Forest	12
Natuurburen	14
Groen doet goed	16
Gezonde Buurten	18

Webinar Levende Tuin

Inspiratie & tips voor meer dieren in de tuin

Hoe help je als gemeente inwoners hun tuin te vergroenen? Tijdens het webinar *Levende Tuin* leren bewoners met hulp van interactieve werkvormen op een praktijkgerichte en inspirerende manier hoe zij zelf hun tuin groener, natuurlijker en diervriendelijker maken. Met als resultaat: meer biodiverse tuinen in jouw gemeente!

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom een webinar Levende Tuin?

Tuinen spelen een belangrijke rol in de stadsecologie. Te veel stadstuinen zijn nu nog versteend of dier- en plantonvriendelijk ingericht. Daar kunnen we wat aan doen. Door tuinbezitters op het groene spoor te zetten, kunnen ze zelf hun tuin herinrichten. Daarmee wordt een stadstuin een plek voor allerlei soorten wilde dieren en planten, biedt het bovendien verkoeling op warme dagen en vangt het water op tijdens hoosbuien. Een webinar is een laagdrempelig format waar mensen vanuit hun eigen woonkamer aan kunnen deelnemen.

Hoe werkt het?

We organiseren webinars waar maximaal 40 mensen aan deel kunnen nemen. Bij elk webinar zijn twee professionele docenten aanwezig. Een van hen is tevens technische host. Verspreid door heel Nederland is bovendien een pool van 50 vrijwillige docenten beschikbaar om extra te ondersteunen. Zij beantwoorden onder andere in de chat vragen en delen hun ervaring tijdens een vraag & antwoord sessie. Er is ook ruimte voor inbreng van een stadsecoloog. Data voor de webinars worden in overleg gekozen en waar mogelijk gekoppeld aan specifieke wijken of evenementen. Voor de werving stelt IVN Natuureducatie een communicatietoolkit beschikbaar. Daarnaast handelt IVN Natuureducatie de aanmeldingen en deelnemerscommunicatie af.

De webinars bestaan uit een theoretisch deel, een praktische groepsopdracht en een vraag & antwoord sessies. Voor de uitwerking van de eigen plannen ontvangen deelnemers na afloop een mail met tips en veel gestelde vragen en antwoorden over tuinieren in een levende tuin.

Resultaten & ervaring

In 2020 is reeds een eerste reeks webinars georganiseerd. Deelnemers zijn enthousiast en ook de betrokken gemeenten zijn positief: *“Goede structuur en opbouw van het webinar. Ons doel is bereikt: handvatten bieden aan inwoners op een diervriendelijke en biologische manier aan de slag te gaan in hun eigen tuin”*, vertelde een gemeenteambtenaar.

'Heel veel leuke tips gekregen. Het webinar was inspirerend en er hing een goede sfeer. Nu kijken wat werkt in mijn eigen tuin!'

Deelnemer webinar 2020

Stappenplan & begroting

Stap	Begeleiding
1. Voorbereiding	€400
2. Docentteam samenstellen	€100
3. Inplannen webinar	€400
4. Werving deelnemers	€400
5. Webinar geven	€730
6. Afronding	€300
Totaal kosten	€2.330

Workshop 'Een levende Tuin maak je zelf'

Inspiratie & tips voor een groene tuin

Hoe help je als gemeente inwoners hun tuin te vergroenen? Tijdens de laagdrempelige workshop *"Een levende tuin maak je zelf"* leren bewoners op een praktijkgerichte en inspirerende manier hoe zij hun tuin groener, natuurlijker en diervriendelijker kunnen maken. Met als resultaat: meer biodiverse tuinen in jouw gemeente, die niet alleen een plek bieden aan allerlei soorten wilde dieren en planten, maar bovendien verkoeling geven op warme dagen en water opvangen bij hoosbuien.

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom een workshop 'Een levende tuin maak je zelf'?

Tuinen spelen een belangrijke rol in de stadsecologie. Te veel stadstuinen zijn nu nog versteend of dier- en plantonvriendelijk ingericht. Daar kunnen we wat aan doen. Door tuinbezitters op het groene spoor te zetten, kunnen ze zelf hun tuin herinrichten. Daarmee kan een stadstuin niet alleen plek bieden aan allerlei soorten wilde dieren en planten, maar kan deze bovendien verkoeling geven op warme dagen en water opvangen bij hoosbuien. Een groene tuin is dus goed voor de natuur én voor jezelf. In deze workshop leren we bewoners van hun tuin een klein paradijsje te maken voor vlinders, bijen en vogels.

Hoe werkt het?

Gemeenten kunnen bij IVN Natuureducatie de workshop 'Een levende tuin maak je zelf' afnemen voor hun bewoners. Er is plaats voor 8 tot 15 deelnemers per workshop. De gemeente zorgt voor een cursusruimte en de werving van deelnemers. IVN Natuureducatie voorziet de gemeenten van een communicatietoolkit ten behoeve van deze werving en zorgt voor een inschrijfformulier en communicatie met workshopdeelnemers. Ook zorgt IVN Natuureducatie in samenwerking met KNNV voor getrainde vrijwillige docenten die de workshops geven en verzorgt IVN Natuureducatie

cursusmaterialen voor de docenten en deelnemers. De workshop kan gegeven worden voor een enkele gemeente of meerdere gemeenten in een regio.

De workshop is geschikt voor beginnende tuiniers. De workshop heeft een interactief karakter met samenwerken, uitwisselen van tuinideeën en toepassen van de theorie door zelf de ideale tuin te schetsen. Tips en aanvullende informatie worden gedeeld op het niveau van de tuinbezitter.

Resultaten & ervaring

In 2020 is reeds een eerste reeks workshops georganiseerd. Deelnemers zijn enthousiast en ook de betrokken gemeenten zijn positief: "Enthousiaste workshopgevers met veel kennis. De workshop is zowel leerzaam als gezellig".

'Het is heel leuk om door de ogen van een dier naar je tuin te kijken. Met alle tips en inspiratie maak je ook van een klein stadstuintje een tuin vol kleur, geur en leven'

Deelnemer workshop

Stappenplan & begroting

Stap	Begeleiding
1 Voorbereiding project	€400
2 Werving en training lokale docenten • Optie A: Training lokale docenten via landelijke training • Optie B: Training met alleen lokale deelnemers	€800 of €1.600
3 Planning workshops	€200
4 Werving Deelnemers	€300
5 Workshops geven • Uren • Vrijwilligersvergoeding docenten •	€200 €300 €200
6 Evaluatie	€300
7 Afronding	€200
8 Bijdrage productontwikkeling	€250
Totaal kosten	€2.950/ €3.750
10% korting deelname aan Steenbreek	- €295/ - €375
	€2.655/ €3.375

Tuiny Forest voor gemeenten

6 m² biodiversiteit in iedere tuin in de buurt!

Een *Tuiny Forest* is een inheems bos en geschikt voor 6m² tuin. Er staan 10 verschillende soorten planten en bomen in. Dit bosje is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Het unieke aan deze kleine bosjes is dat ze niet geplaatst worden in de publieke ruimte, maar juist in de tuinen van buurtbewoners zelf.

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom Tuiny Forest?

Hittestress, waterberging en droogte zijn een steeds grotere uitdaging in het klimaat. Veel van onze wilde planten en dieren hebben het niet makkelijk, zeker niet in de stad. Maar wanneer je alle achtertuinen in Nederland bij elkaar optelt, krijg je het grootste natuurpark van Nederland. Veel tuinen in Nederland zijn helaas betegeld. Nederland is zelfs het tweede meest versteende land van Europa. Als we in deze tuinen tegels kunnen vervangen door planten, wordt Nederland een stuk groener. Daarmee gaan we hittestress tegen, kan de bodem weer regenwater opnemen en geven we plant en dier een thuis. Met *Tuiny Forest* laten we de tuinen in Nederland weer bruisen van het leven.

Hoe werkt het?

Individuele buurtbewoners kunnen hun *Tuiny Forest* zelf bestellen en planten. Met de bijgeleverde handleiding en e-learning module is het voor iedere tuinbezitter mogelijk om zelfstandig een *Tuiny Forest* te planten. Door dit project wijkbreed aan te bieden binnen gemeenten kunnen bewoners samenwerken aan buurtvergroening.

IVN Natuureducatie begeleidt dit project en maakt afspraken over de buurt(en) waar het *Tuiny Forest* project gaat lopen en hoe dit vorm kan krijgen door middel van een startsessie, workshops en de inzet van tuinambassadeurs in de wijk. Met als doel om de bewoners van de buurt actief aan de slag te laten gaan met vergroening van de eigen tuin en wijk.

Resultaten & ervaring

Inmiddels zijn er al 2.000 *Tuiny Forest* in tuinen van Nederland geplant en dit aantal zal de komende jaren alleen maar gaan toenemen.

'Ik kon maar niet wennen in mijn nieuwe huisje. Vanaf het moment dat *Tuiny Forest* in de grond zat en ik constructief bezig was geweest met het verbeteren van mijn directe leefomgeving, ging ik me ook beter voelen in mijn thuis.'

Eigenaresse *Tuiny Forest* Weert

Stappenplan & begroting

Dit is een voorbeeld begroting voor een volledig *Tuiny Forest* project. De materiele kosten zijn exclusief BTW.

Stap	Activiteiten	Begeleiding	Materiaal
1. Startovereenkomst	- Samenwerking opzetten met gemeente - Mogelijkheden doornemen	€1.000	
2. Vaststellen doelen	- Buurtanalyse, buurtkeuze - Hoeveelheid <i>Tuiny Forests</i> vaststellen	€1.500	
3. Plan van aanpak/ vormgeven actieplan	- Plan van aanpak met acties en draaiboek - Startbijeenkomst, workshop plannen	€2.000	
4. Uitvoering project	- Bewoners informeren & activeren - Startbijeenkomst en workshop - Tuinambassadeurs werving	€5.000	€10.000*
5. Uitvoering plantdag	- Buurtplantdag - Tuinambassadeurs sessie	€1.000	
6. Nazorg	- Retro met gemeenten - Nieuwsbrief bewoners en telefonisch spreekuur	€1.500	€500
Totaal kosten		€12.000	€10.500

*De materiaalkosten per *Tuiny Forest* zijn 125,-. De minimale afname is 80 stuks. In overleg kan er een kleinere of grotere hoeveelheid worden afgenomen.

Cursus 'Laat jouw buurt Zoemen'

Kom in actie voor de wilde bij

In Nederland zoemen 358 soorten wilde bijen, maar meer dan de helft van deze soorten is bedreigd. Bijen willen graag veel voedsel in de buurt én een plek om een nest te maken. Eigenaren van een balkon of (gevel)tuin kunnen daarin veel betekenen. Maar ook als je geen tuin hebt, kan je als buurtbewoner meedoen. In het kader van het programma *Nederland Zoemt* zijn er cursussen ontwikkeld om tuinen en buurten bijvriendelijk in te richten en te onderhouden.

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

**

Biodiversiteit

Waarom een cursus 'Laat jouw buurt Zoemen'?

Bijen zijn ontzettend belangrijk voor onze voedselvoorziening: 80% van onze eetbare gewassen is afhankelijk van bestuiving door bijen en andere insecten. Maar meer dan de helft van alle 358 bijensoorten is bedreigd. De grootste bedreiging voor de wilde bij is misschien wel het gebrek aan voedsel en nestgelegenheid. Dit is een direct gevolg van de intensieve grootschalige landbouw, verstedelijking en het strakker en efficiënter beheer van ons groen. Zo zijn er steeds minder bloemrijke bermen, weilanden, parken en tuinen en daar ontbreken ook nog eens geschikte plekken om in de grond en holten te nestelen. Hierin kunnen we verandering brengen door er voor te zorgen dat de tuinen in Nederland bijvriendelijker worden ingericht. Hier profiteren ook andere insecten van en dit verhoogt de biodiversiteit.

Hoe werkt het?

Vanuit *Nederland Zoemt* heeft IVN Natuureducatie twee cursussen ontwikkeld: "Laat jouw tuin zoemen" – voor tuin- en balkoneigenaren – en "Laat jouw buurt zoemen" – voor actieve buurtbewoners. Tijdens deze cursus leer je hoe je de tuin of buurt bijvriendelijk kunt inrichten en onderhouden. Onder andere het creëren van nestelgelegenheid voor de bijen, het kiezen van de juiste beplanting en onderhoud van de tuin of buurt komen aan bod in de cursus. Ook samenwerken met vrijwilligers en de gemeente is onderdeel van de cursus. De informatie in de cursus is laagdrempelig en makkelijk toe te passen. De cursus bestaat uit twee lessen van 2,5 uur en de mogelijkheid voor een aanvullende excursie van 2 uur. De meest geschikte cursusperiode is het voorjaar en de zomer.

Speciaal voor gemeenten

Wil je je als gemeente op het gebied van bijvriendelijk beheer laten bijscholen? Volg dan met het team van groenbeleid en –beheer de cursus "Laat jouw gemeente zoemen".

Resultaten

Al een aantal jaar wordt deze cursus georganiseerd. Deelnemers zijn enthousiast en ook de betrokken gemeenten zijn positief.

'Nooit gedacht dat ik zoveel van bijen zou gaan houden. Het was voor mij een openbaring dat je echt geen imker hoeft te zijn om iets voor deze beestjes te doen!'

Buurtbewoner

Stappenplan & begroting

IVN Natuureducatie verzorgt de docent, materiaal, excursie en indien gewenst een cursuslocatie en promotie. De cursus kan beschikbaar gesteld worden aan alle inwoners van de gemeente middels open inschrijving, maar kan ook als onderdeel van een vergroeningsproject aan een specifieke buurt worden aangeboden. De cursussen zijn volledig uitgewerkt. Indien gewenst is er ruimte voor maatwerk. Zo kun je de cursus rondom een lokaal praktijkvoorbeeld organiseren, waarmee gelijktijdig aan de samenwerking tussen inwoners en gemeente wordt gewerkt.

Aanbod	Bereik en resultaat	Totaal
Cursus Bijvriendelijke tuinen / buurt	20 deelnemers	€1.950

Tiny Forest

Iedere buurt zijn eigen minibos

Een *Tiny Forest* is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit minibos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. Inmiddels zijn er in Nederland al 120 *Tiny Forests* aangelegd.

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom Tiny Forest?

Onze steden raken steeds verder versteend. Met een *Tiny Forest* maken we midden in stad of dorp een groene oase voor mens en dier. Goed voor biodiversiteit, hittestress en waterberging. Bovendien creëren we met het buitenlokaal en het lesprogramma nieuwe mogelijkheden voor natuureducatie en buitenles. Door aanleg en beheer samen met de buurt te doen en van het *Tiny Forest* een buurtontmoetingsplek van te maken, draagt *Tiny Forest* niet alleen bij aan een klimaatbestendige buurt maar ook aan sociale cohesie.

Hoe werkt het?

We starten met het werven van enthousiaste scholen en buurtbewoners. Nadat we in beeld hebben gebracht wie willen meedoen met het nieuwe buurtbos, doorlopen we samen met initiatiefnemers en gemeente ons beproefde stappenplan om tot aanleg te komen. Buurt en gemeente maken bovendien een gezamenlijk beheerplan voor veilig gebruik en onderhoud.

We maken gebruik van de *Tiny Forests* plantmethode, die geïnspireerd is op het levenswerk van Dr. Akira Miyawaki. Hij ontwikkelde een praktische methode om natuurlijke, inheemse bossen versneld te herstellen. Onderzoek van Wageningen University & Research laat zien dat deze minibossen binnen vijf jaar meer dan 1.000 verschillende diersoorten aantrekken.

Resultaten & ervaring

Inmiddels is dit programma landelijk uitgegroeid tot één van de meest succesvolle IVN projecten. Samen met partnergemeenten en andere partners zijn er inmiddels meer dan 120 *Tiny Forests* aangeplant en zijn er zelfs *Tiny Forests* gerealiseerd in meerdere Europese landen.

'Ik heb met eigen ogen gezien hoe de kille parkeerplaats naast het station in een bos werd omgetoverd. Nu spelen er kinderen en fladderen er vlinders. Heel gaaf!'

Buurtbewoner Tiny Forest
Muziekplein Utrecht Terweijde

Stappenplan & begroting

Stap	Activiteiten	Begeleiding	Materiaal
1. Projectteam vormen	- Startgesprekken - Samenwerkingsovereenkomst	€1.200	
2. Betrekken buurt	- Initiatiefnemers werven - Locaties selecteren - Ontwerp	€3.400	€1.000
3. Betrekken school	- Intake - Gastlessen - Leerkrachtentraining	€4.000	
4. Planten bos	- Bodemtest, - Bodemsupplementen - Grond voorbereiden - Beplantingsplan - Planten met buurt en school	€2.400	€9.000
5. Einde project	Overdracht aan gemeente, school en buurt		
6. Communicatie & PR		€1.000	
Totaal kosten		€12.000	€10.000

Samen vergroenen Groen Dichterbij

Van bewonersidee tot uitvoering

Groen Dichterbij ondersteunt en versterkt de groeiende beweging van mensen die samen aan de slag gaan met de aanleg en het beheer van groenvoorzieningen in hun directe leefomgeving. We nodigen bewoners uit om zelf met ideeën te komen voor het vergroenen van de buurt en begeleiden deze bewonersinitiatieven van aanleg tot en met beheerplan. Meer groen in de buurt brengt mensen bij elkaar en geeft de natuur extra ruimte. Goed voor biodiversiteit, waterberging en hittestress, maar ook voor buurtparticipatie. Dit project wordt niet alleen door bewoners als waardevol ervaren, maar ook door beleidsmedewerkers groen die goede handvatten krijgen om bewonersinitiatief te stimuleren.

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom samen vergroenen?

Natuur in de wijk is niet alleen een opgave voor de gemeente. Bewoners kunnen én willen hier vaak zelf aan bijdragen. Om ze op weg te helpen kun je ze hier houvast en inspiratie voor bieden. En een klein budget beschikbaar stellen voor de praktische zaken. Doe je dit goed, dan wordt de buurt groener, mooier én pakken de bewoners samen hun rol in aanleg en onderhoud.

Hoe werkt het?

De gemeente zet de eerste stap door *Groen Dichterbij* in een wijk aan te bieden en de buurtbewoners uit te nodigen om hun idee te delen. IVN Natuureducatie organiseert bewonersavonden om deze ideeën te oogsten en de ontstane werkgroepjes te begeleiden tot het eindresultaat. IVN begeleidt het proces en zorgt voor inspiratie én natuurexpertise. De werkgroepjes werken de ideeën uit en krijgen, zo nodig, handgeld voor benodigde materialen of faciliteiten. Denk bijvoorbeeld aan aankoop van plantgoed of huur van een zaaltje. Soms wordt externe expertise ingehuurd voor specialistische projecten, zoals de aanleg van een ijsvogelmuur.

Resultaten & ervaring

Deze aanpak is al in acht Utrechtse gemeenten uitgevoerd. In deze gemeenten zijn meer dan vijftig groene bewonersinitiatieven gerealiseerd, van bijenlint tot ijsvogelmuur. Deelnemers én gemeenteambtenaren kijken met veel plezier terug op het project.

'Mijn burens en ik vonden het ontzettend jammer dat het natuurgebiedje voor onze deur verrommelde. We hebben een aantal werkdagen georganiseerd om het op te knappen. De volgende stap is zorgen voor meer biodiversiteit en betere toegankelijkheid.'

Deelnemer Nieuwegein

Stappenplan & begroting

Stap	Activiteiten	Begeleiding	Materiaal
1. Samenwerking	- Samenwerking opzetten met gemeente - Kennismaken en buurtanalyse maken	€2.000	
2. Voorbereiden	- Contact leggen met lokale groep(en) - Startgesprek organiseren met gemeente en lokale groep(en)	€1.500	
3. Ideeënavond	- Organiseren ideeënavond - Communicatie richting bewoners - Checken ideeën op haalbaarheid	€2.500	
4. Uitwerkavond	- Organiseren uitwerkavond - Uitvoeragenda maken	€2.500	
5. Projectcanvas	- Helpen bij invullen projectcanvas - Feedback geven op projectaanvragen - Geld toekennen aan kansrijke initiatieven	€2.500	
6. Uitvoerfase	- Contact onderhouden met gemeente over voortgang - Contact onderhouden en coachen initiatieven in uitvoering - Ondersteuningssessie uitvoering (1-2)	€4.000	€10.000
7. Delen en vieren	- Communicatie project delen in lokaal netwerk (updates, artikeltjes mijlpalen projecten) - Feestje ter afsluiting	€2.000	
	Projectleiding, ondersteuning en ontwikkeling	€3.000	
Totaal kosten		€20.000	€10.000

Groen doet goed

Alle kinderen de natuur in!

Groen doet goed is een aanpak speciaal voor kinderen tussen de 4 en 12 jaar (en hun opvoeders) om ervoor te zorgen dat zij de natuur binnen en buiten hun stad of dorp vaker bezoeken en beter gebruik maken van de bestaande natuur- en recreatiegebieden. De focus ligt hierbij op kinderen die wonen in versteende wijken, dus wijken met weinig groen. Juist hier is het belangrijk om kinderen de natuur te laten ontdekken waardoor zij gezonder en gelukkiger opgroeien. Natuur dichtbij én natuur verder weg, in hun vrije tijd én met de klas.

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom Groen doet goed?

Diverse onderzoeken hebben de afgelopen jaren aangetoond dat de natuur een gunstige invloed heeft op de totale ontwikkeling van kinderen. Natuur is goed voor hun zintuigen, motoriek, concentratie, denkvermogen en creativiteit. Maar denk ook aan de ontwikkeling van sociale vaardigheden. Kinderen maken immers sneller vriendjes als ze buiten spelen. Vaker eropuit dus!

Hoe werkt het?

Groen doet goed is maatwerk per gemeente. *Groen doet goed* is het meest effectief als meerdere gemeenten (3 of meer), bij voorkeur ondersteund door de provincie, samenwerken. Tezamen met partners in de gemeente als scholen, kinderopvang, sportorganisaties, kinderboerderijen en vrijwilligersgroepen. IVN Natuureducatie begeleidt dit proces. Met elkaar wordt gekeken naar de kansen in de gemeente om meer kinderen de natuur te laten beleven en op basis daarvan wordt de aanpak bepaald. Denk bijvoorbeeld aan het vergroenen van een schoolplein in de buurt, zaaien in een moestuin, vlotvaren of hutten bouwen.

Resultaten

De *Groen doet goed* aanpak is reeds uitgewerkt in vele gemeenten in Nederland. Meer dan 100.000 kinderen hebben inmiddels via deze aanpak met veel plezier kennis gemaakt met de natuur in hun eigen omgeving.

'Om tot de natuurspeelplaats te komen, hebben we de kinderen van de kinderraad meegenomen in het proces van dromen, ontwerpen, uitvoeren en gebruiken. We zijn met de kinderen naar andere natuurspeelplaatsen geweest om inspiratie op te doen.'

Beleidsmedewerker
Samenwerkstad Amersfoort

Stappenplan & begroting

De begroting is afhankelijk van het aantal deelnemende gemeenten en mogelijke cofinanciering vanuit de provincie. In onderstaande begroting is uitgegaan van 3 á 4 gemeenten en cofinanciering door de provincie (min 15.000 euro per gemeente). Deze cofinanciering kan ingezet worden voor de begeleiding vanuit IVN Natuureducatie. Het budget per gemeente (min 15.000 euro) kan ingezet worden voor de uitvoering van de activiteiten.

Stap	Activiteiten	Begeleiding
1. Voorbereiding	- Aanstellen en begeleiden lokale trekker - Mede organiseren van een startbijeenkomst met betrokken partijen - Mede opstellen van een jaarplan	€4.000
2. Uitvoering	- Kennis en inspiratie bieden voor activiteiten - Ondersteuning bij organisatie van activiteiten - Organiseren van kwartaalbijeenkomsten	€6.000
3. Monitoring	- Monitoren van uitgevoerde activiteiten - Communicatie over uitgevoerde activiteiten - Netwerk onderhouden met betrokken partijen	€5.000
Totaal kosten		€15.000

Gezonde Buurten

Elke buurt een fijne plek waar natuur, bewegen en spelen samenkomen, voor en door bewoners

Iedereen wil dat kinderen opgroeien in een gezonde omgeving. Een groene plek waar kinderen kunnen spelen en burens elkaar ontmoeten. Jantje Beton, IVN Natuureducatie en JOGG willen dit bereiken in een groene omgeving dichtbij huis. Buurten met zo'n speel- en ontmoetingsplek noemen we *Gezonde Buurten*.

‘We wonen al 15 jaar naast elkaar en sinds we elkaar ontmoeten in de Pluktuin ken ik je voornaam’.

Bewoner Linie-Doornbos

Bewonersparticipatie

Educatie

Ruimtelijke adaptatie

Biodiversiteit

Waarom Gezonde Buurten?

Gezonde Buurten levert een bijdrage aan een aantal maatschappelijke uitdagingen of ontwikkelingen. Het zorgt ervoor dat de natuur weer een plek dichtbij huis krijgt. Waar insecten en vlinders te zien zijn. Het daagt kinderen uit om lekker te gaan rennen of fietsen. Het zorgt voor sociale verbinding, want door verschillende initiatieven en activiteiten zijn er meer ontmoetingen en leer je elkaar beter kennen.

Het is toegankelijk voor iedereen, dus er wordt rekening gehouden met de behoeften van (toekomstige) bewoners en specifieke bevolkingsgroepen (ouderen, chronisch zieken, mensen met beperkingen).

Hoe werkt het?

Gezonde Buurten is een echt doe-project. Alle omwonenden, van jong tot oud, denken van het begin af aan mee over wat er beter kan in hun eigen buurt. Het ontwerpen van een fijne groene speel- en ontmoetingsplek doen Jantje Beton, IVN Natuureducatie en JOGG samen mét de buurt. Bij de inrichting steken de kinderen, de bewoners - met onze hulp - zelf de handen uit de mouwen. Zo wordt het echt een plek van en door de buurt. Een plek die gebruikt wordt en waarbij iedereen zich zó betrokken voelt, dat ook een deel van het onderhoud door de bewoners zelf gebeurt.

Er is een vaste aanpak in zes stappen, maar geen enkele Gezonde Buurt ziet er hetzelfde uit. Elke buurt wil namelijk iets anders en dat kan. Onze rol is het mobiliseren van een buurt en het betrekken van de buurt bij de plannen. We kunnen een wijk inspireren door ze te laten zien wat er allemaal mogelijk is.

Naast deze Gezonde Buurtenaanpak werken we aan een light-versie van de aanpak. Met een kleiner budget en wat meer eigen capaciteit willen we nog meer buurten de mogelijkheid bieden om een Gezonde Buurt te realiseren.

Resultaten & ervaring

Sinds 2018 voeren Jantje Beton en IVN Natuureducatie het project uit in 13 buurten in de 9 gemeentes: Apeldoorn, Breda, Cuijk, Doetinchem, Dordrecht, Leeuwarden, Smallerland, Stichtse Vecht en Zaanstad. In de 13 buurten zijn diverse initiatieven uitgevoerd, zoals het planten van een minibos, het aanleggen van een struintuin, een pluktuin en een moestuin voor buurtbewoners. Er is een buitenleslokaal gebouwd, een speeltuin aangelegd en nog veel meer.

Onze droom is: elke buurt een Gezonde Buurt. Onze doelen zijn realistisch: van 13 naar 100 Gezonde Buurten in vier jaar tijd. Tijdens het ontstaan van de eerste 13 Gezonde Buurten, bleek JOGG een belangrijke partner met een gemeenschappelijke ambitie. Daarom hebben we de handen ineengeslagen om samen de 100 Gezonde Buurten te realiseren. Met JOGG aan boord, met hun netwerk en kennis van gezonde leefomgevingen, staan we nog sterker.

Stappenplan & begroting

Stap	Activiteiten	Begeleiding
Voorbereiding: Samenwerken	- Startgesprekken met gemeente en buurtanalyse. - Opstellen en tekenen samenwerkingsovereenkomst.	€2.000
1. Ontdekken	- Leuke startactiviteit om kinderen en buurtbewoners te leren kennen. - Buurtsafari om huidig gebruik en wensen voor ontmoeten, spelen en natuur te verkennen.	€5.000
2. Dromen & Ontwerpen	- Initiatiefteams vormen, met kinderen en volwassenen, en dromen over een gezonde buurt. - Dromen vertalen naar een schetsontwerp gericht op ontmoeten, spelen en natuur.	€6.000
3. Tonen & Aanpassen	- Initiatiefteams gaan met de ontwerpen de buurt in en halen feedback op. - Op basis van de feedback wordt door een professional een definitief ontwerp gemaakt.	€7.500
4. Activiteiten	- Initiatiefteam maakt een concept activiteiten- kalender gericht op ontmoeten, spelen en natuur. - Afspraken maken over beheeractiviteiten.	€4.500
5. Bouwen	- Inrichten van de omgeving op basis van het ontwerp, kinderen en volwassenen helpen mee. - Zorgen voor avontuurlijke en veilige verbindingroute met de buurt.	€10.000
6. Feest & Overdracht	- Wanneer alles is ingericht volgt er een feestelijke opening voor alle buurtbewoners. - Start van de activiteitenkalender. - Overdracht aan bewoners en de gemeente.	€2.500
Totaal kosten		€37.500